

Campus Obert

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
BusquetsAntoni Vives
ReusRafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

► TEMA

Cultura transversal

Les obres artístiques modernes, tant la literatura com el teatre, el cinema i, més recentment, les sèries de televisió, beuen dels grans mites clàssics i medievals. Es tracta de contar velles històries belles des d'una mirada actual o, si més no, adaptada al moment en què es publiquen o visualitzen.

El mite de Faust

♦♦ Josep Maria Buades *

Tot i que les seves arrels són medievals, només a partir del segle XVI la figura de Faust fa aparició a la literatura escrita. Com sabeu, Faust era un home molt savi (potser un alquimista) que a la vellesa s'adona que no ha sabut viure la vida. El diable aprofita aquesta feblesa i li proposa un pacte: si li

entrega la seva ànima, Faust tornarà a gaudir els plaers de la joventut. Amb els poders del Malígn, sedueix una dona i assassina el seu germà que tracta de protegir-la. La jove donarà a llum un fill de Faust i si no fos per la intervenció de la Verge Maria, hauria patit la mateixa condemna eterna que el seu seductor.

A començament del segle XIX, Goethe s'inspirà en aquesta llegenda per deixar-nos una de les millors obres literàries de la història.

Encara que sigui una peça teatral, la seva llarga durada (quasi quinze hores, les dues parts senceres) fa que rarament pugi a escena. Més èxit als teatres tingueren les seves adaptacions musicals. Compositors com Schumann, Berlioz, Boito, Liszt o Mahler escrigueren òperes i peces de concert, si bé la versió més interpretada és la de Gounod.

Justament en l'estrena del Faust de Gounod a París emmarcarà Llorenç Villalonga un dels capítols de Bearn. El protagonista d'aquesta

novel·la presenta certs elements faustics. Encara que no se li aparegui Mefistòfil ni signi cap contracte amb la seva sang, Don Tonet de Bearn és un rebel *sui generis*. Separant-se dels dictats de la seva condició de cavaller, abraça la modernitat de la màquina de vapor, sovintea les lògies maçòniques i provoca el major escàndol familiar fugint amb sa neboda a França.

Però com en el mite germànic original, la mirada faustica de Villalonga també inclou un missatge moral. Pactar amb el diable no duu mai bones conseqüències i abans o després el protagonista es peneix de la seva decisió. A vegades massa tard.

* Doctor en Història

► TEMA

La necessitat de tenir bons museus

Encara que des de la UIB hi ha nombrosos estudis sobre la realitat museística de les Illes Balears, cal fer una aposta decidida cap a polítiques museístiques serioses, encaminades a difondre i a protegir el nostre patrimoni.

Nous museus o museus a mitges?

♦♦ Lourdes Melis Gomila *

Fa algunes setmanes que els museus de Mallorca són notícia. En primer lloc, un cas trist: el robatori d'un conjunt de *cordoncillos*, penjolls, arracades i rosaris que s'exposaven a les vitrines del Museu de Lluc. Malgrat una gran part s'ha recuperat, cal una reflexió.

No tot són males notícies, almanco de moment. S'ha presentat un projecte del Museu del Còmic a Inca, ubicat a l'edifici de Cas Metge Cifre. És una iniciativa que s'ocuparia d'un àmbit de creació no present a Mallorca.

De totes maneres, cal recordar que a la mateixa ciutat d'Inca avui dia encara no s'ha obert el Museu de l'Educació. El seu fons i arxiu s'han de col·locar en el pavelló número 7 del Quarter General Luque.

Segons carta del conseller d'Educació del mes d'octubre de 2022, s'havia de començar amb el muntatge de l'exposició.

Seguint amb noves propostes de museus, arran del centenari de les excavacions de Pollentia s'ha manifestat la necessitat de crear un nou centre d'interpretació a Alcúdia. Una petició justificada si es té en compte que l'actual Museu monogràfic de Pollentia és un espai petit que no permet desenvolupar un

discurs museogràfic extens i detallat sobre el jaciment. Les propostes no acaben aquí, el PP de Palma ha presentat un projecte de museu d'art contemporani internacional a l'antic edifici de Gesa, i que consta amb el vistiplau dels principals col·lectius dedicats a l'art contemporani.

Cal recordar altres propostes que encara no són del tot una realitat, com el Museu del Ferrocarril de Son Carrió, encara sense un discurs museogràfic, o l'ampliació del Centre d'Interpretació del Poblat Talaiòtic de s'Illot, el Museu del Puig de sa Morisca o la reforma del Museu de Muro com a secció etnogràfica del Museu de Mallorca o el Museu Marítim de Palma.

* Secretària del Laboratori de Turisme Cultural i professora de la UIB

► TEMA

Autors de tots els temps

L'editorial Páginas de Espuma fa honor al seu compromís amb la literatura perenne, mitjançant la publicació de materials inèdits en castellà que permeten comprendre el rerefons creatiu dels autors de les grans obres universals. Aquesta vegada toca James Joyce.

'Cartas (1900-1920). James Joyce', una biografia epistolar

♦♦ Eduardo del Valle Pérez *

El próximo cinco de abril la editorial Páginas de Espuma publica una monumental edición de la correspondencia completa de James Joyce, entre 1900 y 1920, a cargo del traductor Diego Garrido.

* Este ambicioso proyecto editorial, inédito en el panorama editorial español, recoge, por primera

vez en lengua castellana, todas las cartas de Joyce escritas a lo largo de una época que abarca desde la formación de un joven de menos de veinte años hasta el autor que se mantendría en contacto con los principales escritores del primer cuarto del siglo XX. Y de los que él pasaría a engrosar sus filas como una de las figuras claves de la literatura universal.

Se trata, pues, de una biografía epistolar de primer orden, construida a partir de textos que Joyce no escribió con la intención de ser

publicados y que, por ello, constituyen un revelador material de estudio y lectura que permitirá conocer y apreciar, desde una nueva perspectiva, al autor de *Ulises*, de *Las epifanías*, *El retrato de un artista o de Dublineses*.

El traductor de este epistolario, el joven Diego Garrido, publicó

también en 2022 *Cartas y prosas breves*, con Páginas de Espuma, una edición preparada, traducida y ampliamente anotada por él mismo, y en la que se reunían por primera vez en español todos los cuentos y formas breves de James Joyce. Esa edición, ilustrada por Arturo Garrido, revela el recorrido de cuarenta años de escritura que muestra la imparable evolución del universo literario de Joyce.

En un texto de 1939, Jorge Luis Borges afirmaba sobre James Joyce: «Es indiscutible que Joyce es uno de los primeros escritores de nuestro tiempo. Verbalmente, es quizá el primero. En el *Ulises* hay sentencias, hay párrafos, que no son inferiores a los más ilustres de Shakespeare o de Sir Thomas Browne.» Quien desee comprender en profundidad la obra de Joyce hallará en este epistolario una valiosa compañía.

* Cap de Digitalització i Preservació Digital, Servei de Documentació i Arxiu de la UIB